

MARTA PANČÍKOVÁ

Wydział Filozoficzny Uniwersytetu Ostrawskiego
Republika Czeska

LITERATURA POLSKA NA SŁOWACJI

LITERATURA POLSKA MA NA SŁOWACJI WIELKIE POWODZENIE JUŻ OD LAT. JAK pisze słowacki polonista Jozef Hvišč¹, naturalne kontakty kultur polskiej i słowackiej następowały na pograniczu, tzn. na Orawie, Spiszu, Górnym Szariszu i w okolicach Jaworzynki. Kształtowały się one już od początku odrodzenia. Na Słowacji pierwsze tłumaczenie polskiej poezji powstało w roku 1696 – był to wiersz Jana Kochanowskiego *Czego chcesz od nas, Panie*. Pojawiło się w wydaniu Cithary Sanctorum w Lewoczy, nazwisko tłumacza nie jest znane, ale naukowcy domniemywają, że był nim Juraj Tranovski. Jak podaje Hvišč, wiersz ten opublikowano na Słowacji około 140 razy.

W czasach słowackiego odrodzenia narodowego najwięcej kontaktów polsko-słowackich utrzymywano w dziedzinie folklorystyki – zbierano bowiem pieśni ludowe. Pojawiły się także tłumaczenia poezji Ignacego Krasickiego (Samuel Rožnay, Ján Kollár), Adama Mickiewicza (Karol Kuzmány, Ľudovít Štúr, Július Botto), Juliana Ursyna Niemcewicza (Samo Chalupka) i prozy Michała Czajkowskiego (Ján Francisci-Rimavský, Ján Kalinčiak, Štefan Krčméry, Bohuslav Nosák, Andrej Trúchly-Sytňiansky). W tym samym czasie ukazują się również pierwsze popularnonaukowe artykuły o literaturze polskiej.

Największe zainteresowanie literaturą polską nastąpiło jednak w romantyzmie. W XIX wieku wielu słowackich poetów i prozaików skupiło się wokół Ľudovíta Štúra. *Oda do młodości* Mickiewicza była mottem wielu słowackich pisarzy – tzw. szturowców. Nie tylko czytano polską literaturę, także ją tłumaczono. Pierwszy opublikowany przekład *Ody do młodości* ukazał w roku 1838 we „Hronce”². Wielu pisarzy i poetów z kręgu szturowców wzorowało się w swoich utworach na polskiej poezji romantycznej. Zainteresowanie polskimi autorami romantycznymi

¹ J. Hvišč, *Vývin a význam slovensko-poľských vzťahov*, Bratislava: Lufema, 2003, s. 9.

² „Hronka” – czasopismo, almanach, magazyn literacki wydawany w latach 1836–1838 w Bańskiej Bystrzycy przez K. Kuzmánego.

na Słowacji występowało i w późniejszych epokach. Adam Mickiewicz był symbolem narodowowyzwoleńczego ruchu przed powstaniem Czechosłowacji po I wojnie światowej. Później wpływy romantyzmu trochę osłabły, były jednak nadal – choć marginalnie – obecne. Po roku 1918 wiele wierszy Mickiewicza przetłumaczyli Pavol Országh Hviezdoslav i Andrej Žarnov.

Drugi wielki polski pisarz romantyzmu, Juliusz Słowacki, wszedł do literatury słowackiej dopiero w latach 80. XIX wieku dzięki tłumaczeniom wspomnianego już Hviezdoslava oraz Juraja Kella-Petruškina, poświęcono mu też notę w encyklopedycznym przeglądzie Pavla Hečki w czasopiśmie „Orol”. Pod koniec wieku na poezji Słowackiego wzorowali się artyści związani ze środowiskiem czasopism „Prúdy” i „Dennica”³, np. Ivan Krasko, František Votruba, Juraj Slávik-Neresnický. Na przełomie stuleci tłumaczono przede wszystkim prozatorskie utwory Bolesława Prusa, Henryka Sienkiewicza, Kazimierza Przerwy-Tetmajera.

Po I wojnie światowej i utworzeniu Czechosłowacji młodzi literaci często wzorowali się na obcej literaturze, także polscy autorzy bywali dla nich wzorem, zwłaszcza Prus, Sienkiewicz, Reymont, Żeromski. Najbardziej popularnym autorem okazał się Aleksander Fredro. Jak podaje Jozef Hvišč⁴, w okresie międzywojennym liczba tłumaczeń z polskiej poezji, prozy i dramatu wzrosła do 73 pozycji.

Po roku 1945 nadal interesowano się literaturą polską. Wielu tłumaczy wprawdzie wyemigrowało (Stanislav Mečiar, František Hrušovský, Karol Sidor, Andrej Žarnov), kilku jednak pozostało na Słowacji (Mikuláš Stano, Jozef Kúttník-Šmálov, Rudolf Žatko, Rudo Brtáň, Pavol Čarnogurský, Jozef Bánsky, Ján Sedlák, Jozef Ambruš, Pavel Bunčák). Przeważały tłumaczenia powieści historycznych. Do najczęściej przekładanych autorów tego okresu można zaliczyć: Zofię Kossak-Szczucką, Marię Rodziewiczównę, Hannę Malewską, Andrzeja Struga, Jana Wiktora, Bolesława Prusa, Henryka Sienkiewicza, Stefana Żeromskiego, Józefa Ignacego Kraszewskiego, Marię Dąbrowską, Zofię Nałkowską, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Jana Kasprowicza. Hvišč⁵ pisze, że w latach 1945–1948 wydano 64 publikacje książkowe polskich autorów; dodatkowo przetłumaczono 20 pozycji z literatury dziecięcej.

W latach 50. przekładano przede wszystkim autorów tworzących po wojnie, najczęściej: Jerzego Andrzejewskiego, Adolfa Rudnickiego, Michała Rusinka, Jerzego Pytlakowskiego, Zofię Nałkowską, Kazimierza Brandysa, Igora Newerlego, Witolda Zalewskiego, Jerzego Putramenta, Władysława Machejka, Wojciecha Żukrowskiego, Leona Kruczkowskiego, Stanisława Lema.

³ „Prúdy” – czasopismo literackie związane z Młodą Słowacją, wokół którego w pierwszym dziesięcioleciu XX wieku zbierała się młoda słowacka inteligencja. „Dennica” – pierwsze czasopismo kobiece, od roku 1898 jego redaktorem naczelnym była znana słowacka pisarka Terézia Vansová.

⁴ J. Hvišč, *Vývin a význam...*, s. 32.

⁵ Tamże, s. 37.

W latach 60. tłumaczono głównie eseje beletryzowane i tzw. antypowieści, w gronie tłumaczonych znaleźli się: Tadeusz Breza, Kazimierz Brandys, Stanisław Dygat, Jerzy Andrzejewski, Tadeusz Konwicki, Jan Parandowski, Julian Strykowski, Witold Zalewski. W tych latach na Uniwersytecie im. Komeńskiego w Bratysławie kończyli studia pierwsi poloniści i slawiści⁶. Kilku z nich zaczęło pracę naukową jako badacze literatury polskiej w Słowackiej Akademii Nauk (SAV), duża grupa podjęła pracę w różnych wydawnictwach. Z tego okresu pochodzą tłumaczenia polskiej poezji i prozy młodego oraz średniego pokolenia polskich autorów: Jerzego Harasymowicza, Stanisława Grochowiaka, Zbigniewa Herberta, Tadeusza Różewicza, Ernesta Brylla, Tymoteusza Karpowicza, Zbigniewa Bieńkowskiego, Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego, Mieczysława Jastruna, Juliana Przybosia, Juliana Tuwima, Leopolda Staffa, Wisławy Szymborskiej, Jarosława Iwaszkiewicza. Nie zapomniano także o pisarzach polskiego renesansu i romantyzmu – Janie Kochanowskim, Juliuszu Słowackim czy o Cyprianie Kamiliu Norwidzie.

W okresie od roku 1968 aż do aksamitnej rewolucji⁷ nastąpiła pewna stagnacja życia kulturalnego. Mimo to tłumaczono dalej. W tych latach publikowano głównie przekłady literatury dla dzieci i powieści przygodowe, głównie autorów dawniejszych epok (Bolesława Prusa, Henryka Sienkiewicza, Władysława Reymonta, Stefana Żeromskiego, Elizy Orzeszkowej, Jana Kadena-Bandrowskiego, Marii Dąbrowskiej). Udało się jednak przetłumaczyć także utwory takich autorów, jak: Jarosław Iwaszkiewicz, Maria Kuncewiczowa, Andrzej Kuśniewicz, Jacek Bocheński, Julian Kawalec, Tadeusz Nowak, Władysław Terlecki, Edward Stachura, Edward Redliński, Władysław Broniewski, Julian Tuwim, Maria Pawlikowska-Jasnorzewska, Krzysztof Kamil Baczyński. Bardzo popularny jeszcze na początku okresu normalizacji (po roku 1970) był także dramaturg Sławomir Mrożek, później jednak zakazano wystawiania jego sztuk. Jak podaje Jozef Hvišš⁸, w latach 1945–1990 zostało wydanych w formie książek 728 tłumaczeń. Nie liczymy tutaj przekładów pojawiających się na łamach gazet albo czasopism. Najgorsza sytuacja wydawnicza dla tłumaczy z języka polskiego nastąpiła po roku 1981, dopuszczano wtedy do publikacji nieliczne przekłady. Nie oznaczało to, że nie pracowano nad tłumaczeniami – cenzura po prostu je odrzucała, wiele przełożonych tekstów odkładano do szuflad.

Po roku 1990 znów nastąpiło znaczne ożywienie w dziedzinie przekładów. Na aktualności stracili wszakże autorzy popularni i znani w poprzednich latach (jak

⁶ Polonistyka jako kierunek była uruchomiona w 1958 roku; pierwsi absolwenci opuścili mury uczelni w roku 1962.

⁷ Aksamitna rewolucja (słow. *Zamatová revolúcia*) – nazwa procesu zmian ustrojowych w Czechosłowacji w 1989 roku. Kilka lat po aksamitnej rewolucji, w 1993 roku, doszło do podziału Czechosłowacji na dwa państwa – Republikę Czeską i Republikę Słowacką.

⁸ J. Hvišš, *Vývin a význam...*, s. 41.

np. Czesław Miłosz, Jerzy Krzystoń, Tadeusz Hołuj, Tadeusz Konwicki, Stanisław Ignacy Witkiewicz, Sławomir Mrożek), mniej popularna stała się także twórczość emigracyjna, katolicka i antyreżimowa, zatem nie powstało zbyt wiele tłumaczeń z tego zakresu. Pojawiało się jednak sporo przekładów literatury popularnonaukowej i fachowej. Beletrystyka – jak wspomniałam – była mniej obecna na półkach przekładowych. Wśród ukazujących się tłumaczeń z literatury polskiej poczesne miejsce zajmowały utwory Karola Wojtyły, Marka Skwarnickiego, Jana Twardowskiego. W czasopiśmie publikowano utwory takich autorów, jak: Ewa Lipska, Zbigniew Herbert, Urszula Koziół, Marian Grześczak, Jerzy Ficowski, Tadeusz Różewicz, Gustaw Herling-Grudziński, Czesław Miłosz, Artur Sandauer, Sławomir Mrożek, Zbigniew Bieńkowski, Tymoteusz Karpowicz, Mieczysław Maliński.

Po roku 2000 przetłumaczono utwory wielu polskich poetów i prozaików, wśród nich znaleźli się: Wisława Szymborska, Zbigniew Herbert, Czesław Miłosz, Józef Baran, Ewa Lipska, Jacek Podsiadło, Marcin Świetlicki, Adam Zagajewski, Ryszard Krynicki, Czesław Maj, Jan Twardowski, Jerzy Kronhold, Olga Tokarczuk, Jerzy Pilch, Stefan Chwin, Wojciech Kuczok, Andrzej Sapkowski, Manuela Gretkowska. Rozwinął się rynek wydawniczy tłumaczeń polskiej literatury religijnej, literatury dla dzieci i młodzieży, a także literatury przygodowej oraz – co warto zaznaczyć – naukowej i publicystycznej. Do tej szerokiej grupy można zaliczyć m.in. przekłady tekstów Leszka Kołakowskiego, Zygmunta Baumana, Józefa Tischnera, Adama Michnika, Władysława Tatarkiewicza, Marcina Króla, Czesława Miłosza, Zbigniewa Osińskiego (teatrologa).

Z tłumaczy literatury polskiej – oprócz już wspomnianych przedstawicielei starszej generacji – wymienić należy jeszcze takie znaczące dla słowackiej translatoryki nazwiska, jak: Ján Sedlák (tłumaczył przede wszystkim utwory Iwaszkiewicza i Sienkiewicza), Jozef Gazdík (Orzeszkowa, Reymont, Głowacki, Dygat), Štefan Drug (Kawalec, Czeszko, Król, Petecki, Wydrzyński), Juraj Marušiak (literatura współczesna i filozoficzna, np. teksty Redlińskiego, Kołakowskiego, Tatarkiewicza, Tischnera), Miroslava Wlachovská (Krzystoń, Kuncewiczowa, Rudnicka, Lubiński), Vlastimil Kovalčík (koncentruje się głównie na starszej poezji i na twórcach poezji religijnej; tłumaczył Kochanowskiego, Szymborską, Herberta, Miłosza, Wojtyłę, Twardowskiego), Karol Chmel (tłumacz poezji i prozy współczesnej, m.in. Barana, Lipskiej, Podsiadły, Engelkinga, Tokarczuk, Konwickiego, Chwina), Juraj Andričik (twórczość międzywojenna Leśmiana), Rudolf Turňa (Hołuj, Michnik), Marián Kováčik (Wyspiański), Ľudovít Kiss (Mrożek, Różewicz, Osiński). Trzeba też wspomnieć o popularności polskiej literatury religijnej – w latach 1990–2002 pojawiło się 55 przekładów dokonanych przez takich tłumaczy, jak: Slavomír Ondica i Kamila Ondicová, Jozef Šuppa, Marián Kováčik, Jana Domsová, František Dluhoš, Jozef Jurko, Felix Uváček.

Z literatury religijnej tłumaczono dzieła Jana Pawła II (Karola Wojtyły), Józefa Augustyna, Jana Dobraczyńskiego, Marii Faustyny Kowalskiej, Bolesława Kumora, Stanisława Rosy, Józefa Tarnawskiego. Literaturą dla dzieci zajmowali się przede wszystkim: Jozef Gerbóc, Peter Čačko, Marián Minárik i Mária Krkošková, a w kręgu ich translatorskich poszukiwań znaleźli się m.in.: Janusz Korczak, Marzena Kwietniewska, Ewa Masłowska, Ewa Nowacka, Anna Stefaniak, Alfred Szklarski, Patrycja Zarawska⁹. Także za granicą powstawały tłumaczenia polskich publikacji na język słowacki – np. w Słowackim Instytucie św. św. Cyryla i Metodego w Rzymie. Z grona emigracyjnych tłumaczy należy jeszcze raz wspomnieć Andreja Žarnova i Imricha Kružliaka.

Z czasopism, w których zamieszczane są tłumaczenia polskiej literatury, koniecznie trzeba wymienić: „Romboid”, „Revue svetovej literatúry” oraz „Literárny týždenník”. Do najbardziej aktywnych wydawnictw publikujących polską literaturę należą: „Drewo a srd”, „Kalligram”, „Dobrá kniha”, „Slovart”.

Niektórzy z wymienionych w przytaczanych zestawieniach autorów cieszyli się bardzo dużym powodzeniem, ich utwory były przekładane kilkakrotnie; są to m.in. Henryk Sienkiewicz, Stanisław Reymont, Sławomir Mrozek, Tadeusz Różewicz.

Na Słowacji powstało także dużo prac teoretycznych dotyczących literatury polskiej, zwłaszcza porównawczych albo krytycznoliterackich. W Instytucie Literatury Światowej SAV teorią literatury polskiej zajmowali się dwaj poloniści – Jozef Hvišč i Pavol Winczer. Obaj później zostali profesorami na uczelniach – Hvišč na Uniwersytecie im. Komeńskiego, a Winczer na Uniwersytecie Wiedeńskim. Ich prace najczęściej prezentują komparatystyczne spojrzenie na literaturę polską i słowacką. Hvišč – absolwent bratysławskiej polonistyki – wiele uwagi poświęcił romantyzmowi. Z jego prac dotyczących polskiej literatury należy wspomnieć przynajmniej pozycje książkowe:

- *Epické literárne druhy v slovenskom a poľskom romantizme (Epické gatunki literackie w słowackim i polskim romantyzmie, 1971);*
- *Poľská literatúra v slovenskej literárnej vede a kritike (Literatura polska w słowackim literaturoznawstwie i krytyce literackiej, 1972);*
- *Problémy literárnej genológie (Problemy genologii literackiej, 1979);*
- *Úvod do dejín a kultúry Poľska (Wstęp do historii i kultury Polski, 1983, red. Šimon Ondruš);*
- *Dejiny poľskej literatúry (Historia literatury polskiej, 1986);*
- *Slovensko-poľské literárne vzťahy 1815–1918 (Słowacko-polskie kontakty literackie 1815–1918, 1991);*
- *Vzťahy a súvislosti slovenskej a poľskej literatúry (Kontakty i związki słowackiej i polskiej literatury, 1996);*

⁹ Wszystkie informacje podaję za: *Polonica Slovaca 1990–2002*, ed. M. Pančíková, Bratislava: Lufema, 2004.

- *Kontinuita romantizmu (Kontynuacja romantyzmu, 2001)*;
- *Pol'ská literatúra (Literatura polska, 2001)*;
- *Vývin a význam slovensko-pol'ských vzťahov (Rozwój i znaczenie kontaktów słowacko-polskich, 2003)*;
- *Óda na mladosť (Óda do młodości, 2004)*¹⁰.

Oprócz tego publikował wiele artykułów, nie tylko na Słowacji, ale również w Polsce (jego bibliografia zawiera ponad 900 pozycji)¹¹.

Zainteresowania naukowe Hvišča, jak widać na przykładzie podanej bibliografii, skupiają się przede wszystkim na teoretycznych i metodologicznych aspektach badań porównawczych. Jozef Hvišč opracował dla studentów polonistyki dwa podręczniki: *Dejiny poľskej literatúry* i *Vzťahy a súvislosti slovenskej a poľskej literatúry* (wymienione na zamieszczonej wcześniej liście). Przetłumaczył także kilka polskich książek beletrystycznych, m.in. opowiadania Kazimierza Brandysa *Jak być kochaną (Ako byť milovaná, 1965)*, powieść Tadeusza Konwickiego *Sennik współczesny (Moderný snár, 1966)* i *Disneyland* Stanisława Dygata (1967), a także wybór tekstów teoretycznych Witolda Nawrockiego zebranych pod słowackim tytułem *Literatúra a spoločnosť (Literatura i społeczeństwo, 1989)*, wybór opowiadań Mieczysława Malińskiego *Czwarty król (Štvrtý kráľ, 1995)* i razem z Ivanem Mojikiem przełożył wybór poezji Zbigniewa Herberta, Jerzego Harasymowicza i Stanisława Grochowiaka¹². Profesor nadal, nawet jako emeryt, jest aktywnym twórcą.

Drugim badaczem polskiej literatury jest prof. Pavol Winczer (też już w tej chwili na emeryturze). Zajmował się przede wszystkim poezją, teoretycznymi zagadnieniami poetyki oraz problematyką teorii i historii tłumaczeń. Był pracownikiem Słowackiej Akademii Nauk, później zajmował stanowisko profesora na Uniwersytecie Wiedeńskim (1992–2003). Od roku 2004 jest członkiem Polskiej Akademii Umiejętności. Z jego prac należy przytoczyć:

- *Dejiny svetovej literatúry (Historia literatury światowej, 1963)*;
- *Poetika básnických smerov v poľskej a slovenskej poézii 20. storočia (Poetyka prądów poetyckich w polskiej i słowackiej poezji XX wieku, 1974)*;
- *Medzinárodný kontext slovenskej socialistickej literatúry (Międzynarodowy kontekst słowackiej literatury socjalistycznej, 1977)*;
- *Čitateľská recepcia literatúry (Czytelnicza recepcja literatury, 1987)*;
- *Diferenciácia funkcie poézie u niektorých slovanských národov a jej dôsledky pre umelecký tvar (Zróżnicowanie funkcji poezji u niektórych narodów słowiańskich i jego skutki dla formy artystycznej, 1919–1945)*;

¹⁰ Š. Chrappa, *Jozef Hvišč. Bibliografia prác a výskumných aktivít*, Bratislava: Stimul, 2010.

¹¹ Tamże.

¹² Tamże.

- *Polonistická aktivita Jozefa Bánskeho (Działalność polonistyczna Jozefa Bánskego, 1990)*;
- *K otázkam teórie a dejín prekladu (Pytania o teorię i historię przekładu, 1993)*;
- *Súvislosti v čase a priestore: básnická avantgarda, jej prekonávanie a dedičstvo – Čechy, Slovensko, Poľsko (Związki w czasie i przestrzeni: awangarda poetycka, jej zmierzch i dziedzictwo – Czechy, Słowacja, Polska, 2000)*;
- *Porovnanie poetiky polskej, českej a slovenskej básnickej avantgardy (Porównanie poetyki polskiej, czeskiej i słowackiej awangardy poetyckiej, 1973)*;
- *K otázkam teórie a dejín prekladu na Slovensku 1 (Pytania o teorię i historię przekładu na Słowacji 1, współautorstwo, 1995)*¹³.

Pavol Winczer tłumaczył utwory takich polskich pisarzy, jak: Kazimierz Brandyś, Stanisław Dygat, Sławomir Mrożek, Stanisław Zieliński; wydał je w zbiorze *Čudesné poviedky (Dziwne opowieści, 1964)*. Przekładał także teksty Adolfa Rudnickiego.

Należy tu jeszcze wspomnieć o jednym badaczu literatury polskiej pracującym na wschodzie Słowacji. Jest nim Peter Káša z Katedry Sławistyki Wydziału Filozoficznego na Uniwersytecie Preszowskim. Z jego publikacji warto wymienić:

- *Medzi estetiku a ideológiou. Literárnohistorické a komparatistické štúdie (Między estetyką i ideologią. Studia historycznoliterackie i komparatystyczne, 2001)*;
- *Medzi textami a kultúrami (Między tekstami i kulturami, 2011)*;
- *Prehľad stredoeurópskych literatúr od počiatkov po osvietenstvo (Przegląd literatur środkowoeuropejskich od początków istnienia do oświecenia, w druku)*¹⁴.

W swoich wystąpieniach konferencyjnych dotyczących polskiej literatury Peter Káša zajmuje się głównie tematyką związaną z romantyzmem i tłumaczeniami dzieł Mickiewicza, ideami ogólnosłowiańskimi oraz estetyką romantyczną w słowacko-polskim kontekście, mesjanizmem, twórczością Słowackiego, ale także twórczością Konwického, Sienkiewicza, Brodzińskiego czy np. badaniami nad tłumaczeniami Karola Chmela.

Kontynuacja tego tematu wymagałaby przywołania przedstawicieli młodszego pokolenia badaczy (warto chociaż wymienić: Bogumiłę Suwarę, Joannę

¹³ Dane pochodzą ze stron internetowych: <http://www.litcentrum.sk/slovenski-spisovatelia/pavol-winczer> [25.02.2014] oraz <http://www.slawistik.univie.ac.at> [26.02.2014]. Korzystałam także z następujących źródeł: B. Suwara-Marčoková, *K šestdesiatke Pavla Winczera*, „Slovak Review” 1995, č. 1, s. 85–86; Pavol Winczer, *Personálna bibliografia*, zost. V. Čejková, „Slovak Review” 1995, č. 1, s. 93–104.

¹⁴ Dane pochodzą z prywatnej bibliografii P. Kášy.

Ciesielską oraz Štefana Chrappy), omówienie ich osiągnięć zostawiam na przyszłość.

Chciałabym na zakończenie podkreślić, że literatura polska na Słowacji cieszyła się dużym zainteresowaniem nie tylko w przeszłości, także dzisiaj jest chętnie czytana. Nadal tłumaczy się wiele polskich tekstów. Spojrzenie słowackich polonistów-literaturoznawców wzbogaca polskie badania literackie i przynosi ciekawy ogląd literatury polskiej z innej strony, zza granicy.

POLISH LITERATURE IN THE WORKS OF SLOVAK POLONISTIC LINGUISTS

The article informs its readers about the Slovak studies on Polish literature and translations and shows the development of translations of Polish literature in the past and now (what was translated, popular writers, poets and playwrights.). In the second part it informs about researchers, literary scientists and their publications (monographs on Polish writers, textbooks, anthologies, comparatory works, university centres and the Slovak Academy of Sciences). There has been an influence of Polish literature on Slovak literature for a long time and it is also present today. This can be confirmed by the reception of Polish literature after 1918, 1945 as well as after 1989.

Keywords: natural contacts; translations of poetry, prose and drama; popular writers; fiction essays and antinovels; Polish literary scientists; literature for children and adventure fiction; popular science and science literature; research centres dealing with Polish literature – the Slovak Academy of Sciences and universities.

Prof. PhDr. Marta Pančková, CSc. – od roku 1978 do 2010 pracowała w Katedrze Filologii Słowiańskich Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu im. Komeńskiego w Bratysławie. Od roku 2010 jest pracownikiem Katedry Sławistyki Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu Ostrawskiego w Republice Czeskiej (jest tutaj gwarantem studiów doktoranckich). W Bratysławie prowadziła wykłady ze wszystkich dyscyplin językoznawczych i seminaria z tłumaczenia specjalistycznego, od początku swojej pracy na UK także wykłady z języka polskiego dla niepolonistów. Była promotorką wielu prac licencjackich i magisterskich. Przez ponad 30 lat prowadziła kursy języka polskiego w Instytucie Polskim. Jest współautorką podręcznika języka polskiego dla Słowaków *Po tamtej stronie Tatr* (Kra-ków). Oprócz tego jest autorką kilku tekstów do nauki języka polskiego i konwersacji. Przetłumaczyła dziewięć polskich książek (tłumaczenia specjalistyczne). Uczestniczyła w kilku projektach naukowych dotyczących porównywania języków słowiańskich (polski, rosyjski, słoweński i słowacki). Wyniki tych prac były publikowane w wielu artykułach, monografiach i przedstawiane na konferencjach krajowych i zagranicznych. Jej praca naukowa wzbogaciła badania porównawcze polsko-słowackie w dziedzinie słowotwórstwa i leksykologii.